

Economia și pandemia

Sursa: Opinii BNR

Hope for the best, prepare for the worst

De-a lungul istoriei pandemiile au avut efecte economice majore, iar situația de față nu este deloc diferită. Modul și rapiditatea cu care va fi eradicat virusul au o importanță primordială, la fel și măsurile pe care guvernele și băncile centrale le vor lua pentru a stimula economia. Mediul privat trebuie sprijinit însă fără a-i fi îngădite libertățile. Țările a căror reacție va fi slabă vor reveni mai greu. Economia europeană este, foarte probabil, deja în recesiune, la fel și cea românească. Costurile sociale și economice sunt vaste. Desigur, este mult prea devreme pentru a avansa cifre, însă cu cât zilele trec cu atât corecția în teritoriul negativ va fi mai adâncă. Pe lângă reacția populației și a sistemului sanitar, măsurile decidenților sunt critice în ceea ce privește amplitudinea scăderii economice. Sectorul serviciilor reprezintă 73% din economia europeană și este de departe cel mai afectat, fie că vorbim de transporturi și turism, restaurante și cafenele sau bănci și asigurători. Însă și industria suferă, atât prin reducerea capacităților de producție cât și prin reducerea cererii, iar lanțurile de aprovizionare au fost afectate de la începutul crizei. În România serviciile reprezintă mai puțin, 60% din PIB, însă asta nu schimbă mult imaginea de ansamblu.

Politicile monetare

Băncile centrale majore au venit deja cu măsuri fără precedent: FED a redus dobânzile la zero, a anunțat cumpărări de active de 700 miliarde de euro plus alte injecții masive de lichiditate. Alți bancheri centrali, precum cei europeni, au mai puține instrumente la îndemână, au folosit deja o mare parte din arsenalul disponibil încercând să sprijine economiile și să își atingă ținta de inflație în ultimii ani. Rata de dobândă de politica monetară a ECB este deja negativă. Astfel sprijinul potential este mai mic, însă politica fiscală poate compensa. Chiar și așa, să nu subestimăm băncile centrale, acestea putând folosi instrumentele rămase și/sau crea altele cu totul noi. În vremuri extraordinare se impun măsuri extraordinare.

Spațiul fiscal

Când vine vorba de resursele ce pot fi alocate de guverne, fie că vorbim de fonduri pentru finanțarea sistemului sanitar, fie că vorbim de finanțarea eforturilor de relansare economică și ajutorare a sectoarelor private, lucrurile variază mult de la țară la țară. În România, după ani de politici fiscale expansioniste și “wageledgrowth”, deficitul bugetar al țării depășise deja pragul de alertă impus de Comisia Europeană (3%) înainte de izbucnirea epidemiei. Însa Comisia va fi îngăduitoare ținând cont de situația de criză în care ne aflăm, deci probabil va suspenda temporar prevederea. România are un grad de îndatorare mic raportat la PIB, ceea ce ne ajută, însă Italia, unde virusul face ravagii, este foarte mult îndatorată și avea deja un deficit de aproape 3%. La

polul opus Italiei stă Germania, cu surplus bugetar și grad mic de îndatorare. Aici potențialul de reacție este masiv, iar așteptările sunt mari.

Herd immunity (imunitate de grup), un exercițiu periculos

Și un calcul crud. I-am putea spune *lockdown vs. mortalitate sau avuție vs. decese*. Teoria “*herd immunity*” pe care unii lideri politici din țări mature au lansat-o spune că infectându-se, populația va dezvolta anticorpi și va fi rezistentă pe viitor la alte izbucniri ale virusului. Fără a fi expert îmi permit să opinez despre această idee că este foarte periculoasă, cel puțin în contextul actual în care alte țări au arătat că prin măsuri stricte împrăștierea virusului poate fi stopată. Și mai ales înainte de a încerca stoparea virusului (China și Coreea de Sud pare că au reușit). Această decizie ar putea ucide milioane de oameni, iar declarații de genul “*70% din populație ar putea fi infectată*” par hazardate în contextul în care decidenții nu luaseră încă deciziile necesare pentru evitarea acestui scenariu - o renunțare la luptă înainte de a începe. De asemenea, și dacă acest exercițiu ar funcționa, cu costurile umane deja discutate, următoarea întrebare este cum ar funcționa, economic vorbind, cele două tipuri de țări: cele imunizate și cele care au respins virusul prin alte măsuri? Am putea vorbi de un scenariu “*țări verzi și țări roșii*” în care între cele două categorii nu există zboruri de pasageri, activitatea economică este semnificativ redusă, iar granițele le sunt închise. Presiunea publică, numărul în creștere de decese și oamenii de știință care nu pot garanta succesul par că îi fac pe politicieni să își schimbe strategia și să înceapă, cu întârziere, implementarea de măsuri. Să sperăm că nu încep prea tarziu și că mai pot stopa o răspândire generală.

Șomaj, pierderi financiare și posibil falimente, ne putem aștepta la toate însă să nu disperăm. Să fim lucizi și să urmăm regulile de prevenție și disciplină și să ajutăm autoritățile, protejându-ne. După asemenea evenimente revenirea economică poate fi rapidă, iar spiritul antreprenorial și inițiativa privată sunt mai vii ca oricând. Astfel, reacția autorităților este foarte importantă, iar primele reacții arată promițător: FMI, Băncile Centrale, Comisia Europeană, guvernele și nu numai, toate au anunțat măsuri extraordinare și probabil vor continua să anunțe și implementeze. Măsurile potențiale trebuie însă să fie pro-companii și antreprenoriat și să respecte principii liberale, bazate pe mecanismele pieței. Autoritățile trebuie să reacționeze, și să o facă repede. Și asta fac: autoritățile române împreună cu BNR colaborează îndeaproape pentru un pachet de masuri cu impact pentru sprijinirea rapidă a sectorului privat. Șocul ar putea fi doar tranzitoriu dacă va exista o politică corespunzătoare de răspuns.